

Krigets grammatik

Krig, stat och media utvecklar i sin kommunikation med varandra en krigets grammatik. En sådan grammatik över- och underordnar människor. Och den legitimerar våld. Vissa görs sörjbara och andra görs osörjbara.

Icke våldsgrepp och fredsgrepp dras ibland oavsiktligt in i krigets grammatik. De producerar därmed legitimitet för ett krig de bekämpar.

Krigets grammatik

1. *Båda parter* osynliggör tusentals parter inblandade i ett krig: lokala sjukhus, folkrörelser, befrielsegrupper, förskolor, fackförbund, pensionärer och besökande turister. Och runt om i världen finns ett myller av parter inblandade i kriget: vapenföretag med sina fackförbund, banker, sparare och investerare, parlament och lagstiftare. Kyrkor och pensionsfonder investerar sina tillgångar i krig.
2. *Fiende, förluster* är ord som avpersonifierar de som dödas.
3. *Fred* firas i media när fienden krossats eller gett upp, inte när den egna sidan förlorat. Fred används inte heller av stat och media för att beteckna rättvis fördelning av makt och resurser. Fred används när ockupationen lyckas dominera.
4. *Collateral damage*. "X bombade en Hamasledare. Elva civila som befann sig i samma byggnad strök med." Att barn, fäder och mormödrar bombas för att mörda en fiende kamoufleras. Collateral damage förvandlar krigets offer till en olycklig bieffekt.
5. *Passiv form*. Barn och gamla kan möjligen ha dödats av FNs eller Natos raketer. FN och Nato dödar inte barn och gamla - inte i media. Passiv form kombineras med frånvarande subjekt, eller med vapnet som subjekt: "... av en israelisk missil".
6. *Individualisering*. "Nato redo krossa Milosevic." Olle Josephson, professor i nordiska språk, undersökte under några dagar Stockholmstidningar och fann att fiendestater gärna individualiserades. Han hittade Milosevicregimen men inget motsvarande namn på europeiska eller nordamerikanska länder. Han påpekar att det uppfattas mer korrekt att i media skriva "Hitler förlorade kriget mot de allierade" än "Tyskland förlorade kriget mot Churchill". De som dödas

av "vår sida" kamoufleras i media genom ett individualiserat krig mot en ondskefull ikon.

7. *Splittrad*. Fiendestater fick många namn i stockholmstidningarna, enligt Josephson. Det är inte så ofta tidningarna skriver Sverigeregimen eller Reinfeldtregimen som synonym till Sverige. Beteckningen Sverige producerar en föreställning om enhet ifall media undviker andra namn.
8. *Anföringsverb*. "Våra ledare" förklarar, understryker och berättar. Nysvenskar, flyktingar och bruna uppger, påstår, säger och erkänner. Fiender citerades inte i stockholmstidningarna. Jonsson tipsar om att uppmärksamma hur anförings verbet används för att överordna och underordna människor, för att skapa förtroende och misstroende.
9. *Krigets perspektiv*. "Helikoptrar har lättare att träffa dagtid", skulle det kunna heta i media. Media skriver inte: "Det är svårare för folk att undkomma helikoptrar dagtid."

Per Herngren

2014 04 10, version 0.2.

Referens

Olle Josephson, *Mitt i svenskan*, Stockholm: CKM Förlag, 2014, s 83-84.

Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009.